

A Jézus feltámadásáról szóló tanítás

Az evangéliumok Jézus nyilvános működése idejéről is emlitenek természetfölötti jelenségeket: csodákat, jövendöléseket, teofániákat. Feltámadása azonban mind ezeket felülmúlja. Csodái között szerepel ugyan a halottak feltámasztása, mint a naimi ifjúé, Jairus leányáé és Lázáré, de ezek a földi életre jöttek vissza. Arról lehet vitázni, hogy a halál milyen stádiumából keltek újra életre, és hogy feltámasztásuk *mint csoda* mennyiben különbözik a betegek meggyógyításától. Jézus feltámadásánál azonban új jelenség előtt állunk. Ő nem a földi életre jött vissza, hanem az örök életre támadt fel. Akiket feltámasztott, s akik a földi életüket folytatták, azoknál a halál még nem volt a földi élet végleges lezárása. Teológiai értelemben csak azt mondjuk halálnak, amikor az ember befejezi földi pályafutását, és elérkezik a túlvilági célhoz, amely végleges állapot. Ennek elnyerését megelőzi az ítélet, ezért aki oda érkezett, az már nem folytathatja földi életét. Lázár és a többiek ilyen értelemben „nem haltak meg”, még akkor sem, ha testi haláluk bekövetkezett. Jézus feltámadása tehát inkább azt jelenti, hogy ő testi valóságban áment az örök életbe, megdicsőült, s megjelenéseivel bizonyította, hogy él. Az ilyen túlvilági végső cél létezéséről már az ószövetségi kinyilatkoztatás is beszélt, de a végleges bizonyítékot csak Jézus feltámadása adta.

Jézus feltámadása kiindulópontja lett az apostoli igehirdetésnek és az egyház életének. Apostol csak az lehetett, aki a szemtanú élménye alapján tanúskodhatott Jézus feltámadásáról (*ApCsel* 1,22). A hit rövid összefoglalását pedig abban látták, hogy Jézus „vétkeinkért halált szenvedett és megigazulásunkra feltámadt” (*Róm* 4,25). Az egyház azóta is Jézus feltámadásában látja a keresztyény vallás alap-tételét. Ma is valljuk Pál apostollal: „Ha Krisztus nem támadt fel, akkor nincs értelme a mi tanításunknak, és nincs értelme a ti hiteteknek sem” (*1 Kor* 15,14). Az ő feltámadása nélkül ugyanis nem volna bizonyítékunk arra, hogy az emberi élet célhoz érhet, megkaphatja fáradozásai jutalmát, vagyis nem volna bizonyítékunk az üdvösségről, a bűnbocsánatról, az isteni igazságszolgáltatásról. A keresztyény hit ereje és valósága tehát attól függ, hogy Krisztus feltámadása mennyire eleven meggyőződés az egyház tudatában, és hogy az egyház mennyire tudja azt hirdetni, hogyan tud róla tanúskodni.

A hit hirdetése feltételezi a kinyilatkoztatott tanítás hallgatását és elfogadását. A mai természettudományos gondolkodásban és a technika alkalmazásának korában a szellemi és természetfölötti jelenségek, célok eléggé idegenül hatnak. Azért nem árt, ha rámutatunk arra, hogy ezek a természetfölötti dolgok végső fokon nem idegenek az emberi léttől, sőt egyedül ezek biztosítják életünk igazi értelmét. Jézus feltámadása és az ember feltámadása nélkül ugyanis csak a megsemmisülés marad, mint végső megoldás. A semmi pedig nem adhat magyarázatot, nem ébreszt reményt.

A tapasztalat igazolja, hogy az ember a jövőre beállított lény. Előre néz, vár valamit, szeretne valamit elérni, sőt eléje dolgozik a jövőnek. Mindezt annak ellenére teszi, hogy látja letűnni az előtte élt nemzedékeket. Ezért a túlvilág mindig probléma volt valamilyen formában. A „lélek” halál utáni életét, megmaradását sok nép feltételezte. Az ember azonban a test és a lélek egysége, ezért ha vár rá valamilyen teljesség, cél, azt csak testi-lelki valóságban élheti meg. Az a feltámadás, amelyről a kinyilatkoztatás beszél, nem más, mint a teremtés művének az atyai szeretet alapján való befejezése, teljességre való emelése. Ha az ember a teremtő Isten elgondolása, akkor létének csak az ilyen beteljesedés adhat értelmet. Erre utal erkölcsi tudatunk is. Az igazságosság igénye elidegeníthetetlenül él bennünk, de a földi élet nem elégíti ki. Ha nincs örök élet, akkor a lét ellentmondását semmi sem oldhatja fel. Pozitív irányban pedig megemlíthetjük az ember személyi kapcsolatait, amelyek a legnemesebb magatartás és áldozat forrásai lehetnek. Ha a szeretet nem örök, akkor az élet legmagasztosabb hajtásai dermednek meg igazságtalanul.

Jézus feltámadásának misztériumát csak úgy közelíthetjük meg, ha az egész *üdvörténet összefüggésében* szemléljük. Az üdvösség története azt tárja elénk, hogy az Isten hogyan kezdett párbeszédet az emberrel, és hogyan akarta magához emelni. A kinyilatkoztatás mindig arra tanította az embert, hogy a jövőbe nézzen, reménykedjék, mert Isten közeledik, szabadulást ígér, megváltást hoz. Jelenlétét és erejét pedig azzal igazolta, hogy a történelemben tapasztalható természetfölötti jeleket hozott létre, amelyek az ember hitét ésszerűvé tették. Isten az egész üdvörténetben irgalmasnak, megértőnek, türelmesnek, igazságosnak mutatta magát, s azt is igazolta, hogy az egyszer megkezdett párbeszédet állandósítani akarja. Jézus megjelenésével a párbeszéd teljes lett: Isten véglegesen kitárult, mindent elmondott magáról, ami belefért az emberi keretbe, kinyilvánította gondviselését, irgalmát, szeretetét. Az apostoli igehirdetés így tekintett vissza a Jézus-eseményre: „Aki saját Fiát nem kímélte, hanem mindnyájunkért áldozatul adta, hogyan ajándékozta nekünk vele együtt mindent?” (Róm 8,32). Isten itt felhatalmazta az embert arra, hogy reménykedjék, és hogy fogadott gyermeknek érezze magát. Jézus és az Atya között az egész emberiség párbeszéde elevenedett meg, hiszen ő a mi életünket élte, a mi sorsunkat képviselte, s feltámadása nekünk hozta meg a választ. Ezért minősíti *Karl Rahner* az ő feltámadását az üdvörténet legmagasabb hitelesítésének (Sacramentum mundi, I, 404).

Az apostoli egyház ebben az összefüggésben tanúskodott Jézus feltámadásáról, s csak ez az üdvörténeti összefüggés igazít el bennünket is. A bizonyítékot megkaptuk a négy evangéliumban és Pál apostol leveleiben. A bizonyíték módját pedig a zsidók ellenvételei készítették elő. Ők úgy vélték, ha a Messiás eljön, azért jön, hogy győzzön, uralkodjék, megszabadítsa őket ellenségeiktől és dicsőséges országot rendezzen be a földön. A szenvedő Megváltó képe idegen volt számukra, főleg abban az esetben, ha gonosztevéként hal meg a keresztfán. Halálából azt olvasták ki, hogy Isten elhagyta, elvetette, s ezért feltámadásának hallátára megbotránkoztak. Ennek ellensúlyozására az apostoli igehirdetés először Jézus engesztelő szenvedéséről, áldozatáról beszélt, mégpedig abban az értelemben, ahogy Izajás 53-ik fejezete megadta hozzá az öszövetségi alapot. De az egyházi igehirdetés tovább ment, mint a prófétai jóvendülés. Már nem „Jahve engedelmes szolgájáról” beszélt, hanem a Fiúról, aki szenvedésében és halálában is az Atyának engedelmeskedett, s ott is maradék nélkül Fiúnak mutatta magát. Viselkedéséből kicsillant a hódolat, a tisztelet, az engedelmesség és a küldetésben való helytállás. Mindent összefoglalva, az apostoli tanítás azt állítja, hogy Jézus maradék nélkül megdicsőítette az Atyát. Földi életének ilyen bemutatása után már könnyebb volt a feltámadás misztériumáról beszélni. A Fiúval szemben Isten valóban úgy mutatkozott meg, mint az Atya. Nem azzal, hogy megszabadította a kereszttől, hanem úgy, hogy érdemei jutalmául örök életet, dicsőséget és hatalmat adott neki a mulandó földi élet helyett. Sőt, emberi természete szerint is maga mellé vette, „jobbára ültette”, ahogy a jóvendülések előre jelezték képeiben.

Az evangélisták azt hangsúlyozzák, hogy Jézus külső tetteivel, imájával, magatartásával és a vértanúhalál elfogadásával mutatta magát az Atya Fiának. Erre az Atyának is tettekkel kellett válaszolnia. Az engesztelő szenvedés az üdvörténet nyilvánossága előtt játszódott le. Ezért az elfogadásnak, az Atya válaszának is kellett, hogy legyen *külső bizonyítéka*. Ezek a bizonyítékok az öszövetségi jóvendülések, az üres sír és a megjelenések. A Szentírásnak ezt a realitását, létezését kódosítja el *Bultmann*, amikor arról beszél, hogy Jézus csak az egyház körülményében, igehirdetésében támadt fel. Vagyis az apostolok csak belső hitet kaptak arról, hogy Jézus szenvedésének megvolt az üdvszerző értéke, de semmiféle külső jelet és bizonyítékot, mert hiszen a mi világunkban természetfölötti jel nem is létezhet, illetőleg nem ismerhető fel. Ezzel szemben az apostoloknak és utánuk az egyháznak az a meggyőződése, hogy amit mi a Szentírásban Jézus feltámadásáról kapunk, az egyenes folytatása az üdvösség történetének, ahol a hit mindig Isten tettein, természetfölötti megnyilatkozásain alapul.

*

Az üdvörténeti összefüggéssel kapcsolatban kell néhány szót szólnunk a *mai ember nehézségeiről* is. A természettudomány módszere és eredményei ráterelték a figyelmet az anyag erőire és a benne levő képességekre. A tudomány csak azzal foglalkozik, amit mérni és számlálni lehet, vagyis ami a természetes tapasztalás

tárgya. Sokan hajlandók mindazt, ami szellemi és természetfölötti, a mondák, a mítoszok világába utalni. Ugyanakkor a mai embernek megnövekedtek a vágyai, ezért érzékenyebb a korlátozás, a csalódás, a szenvedés iránt. Olyan istenségről könnyen beszélnek, aki segíti vágyainak teljesedését, de az Isten hallgatóságát, meszesességét, titokzatosságát úgy veszi, mint idegen problémát, aminek nem érdemes sok időt szentelni. Itt a földön, mostani életében szeretné terveinek megvalósulását, vágyainak kielégítését látni. A túlvilági életet, a feltámadás gondolatát különben is megelőzi a halál sötétsége. Miért van Istennek szüksége ilyen kerülő utakra, ilyen kegyetlen átmenetre? Ha meg akarja adni a boldogságot, az örök életet, miért nem adja meg szenvedés és halál nélkül?

A feltámadás, a túlvilág, az örök cél csak annak mond valamit, aki meg látja az életben a szellemi és erkölcsi értékeket. Annak, aki tudja, hogy vannak személyes döntései, amelyek a jót valósítják és a rosszat akadályozzák. Annak, aki tud tiszteletet, szeretetet, ragaszkodást mutatni más személyek iránt, és sajnálná, ha ezek az energiák megsemmisülnének. A feltámadás és az örök élet annak igazi probléma, aki megéli saját énjének kioltóhatatlan szomjúságát a tudás, a békeesség, az igazságosság, a megnyugvás után. Még inkább probléma annak, aki megérez valamit a szellem szárnyalásából, aki szeretne eljutni a teljes világosságra, a szellemi szabadságra, a titkok megoldására. Akinek ilyen élményei vannak, az nehezen nyugszik bele abba, hogy a végső megoldás a fel-sülés, az igazságtalanság, a sötétség, a megsemmisülés legyen. Aki hozzászólt ahhoz, hogy a lelkiismeret szavában és a segítő szeretet rezdüléseiben magasabb erőket fedezzen fel, mint ami az atomok mélyén rejlik, az hitével könnyebben felfogja azokat a természetfölötti erőket is, amelyek az üdvösség történetében megnyilvánulnak.

Jézus feltámadása a hitrendszerben úgy áll előttünk, mint a kozmosz megdicsőülésének biztosítéka. Ő test szerint a mi anyagvilágunkhoz tartozik, tehát benne már a világ „zsengéje” dicsőült meg. A kinyilatkoztatás a „teremtmények elsőszülöttének” mondja (Kol 1,15), ami a biztosíték arra, hogy végül is belevon mindent saját dicsőségébe és örök létébe. Ő a biztosíték, hogy a világ minden kirívó ellentmondása ellenére is megtalálja harmóniáját (Ef 1,10). Az apostoli igehirdetés úgy állítja elénk az életét, mint az Isten Fiának életét, amelyben a teremtet világ értelmezése, megbecsülése, az ember tisztelete és felemelésének vágya, az igazságosság, a türelem, a szeretet, az odaadás, az áldozatvállalás, a békeességre való törekvés elérte a maximumot. Ez az élet egészen kitöltődött tartalommal, egészen tele volt Isten gondolatával, egészen volt értelme, ezért nem semmisülhetett meg. Aki ismeri az evangéliumot, annak Jézus feltámadása nem lehetetlenség, nem önmagunk naiv vigasztalása. Aki megbizonyosodik arról, hogy az üdvösség története az isteni erő és irgalom kiáradása, sőt az élő Isten közeldése, az megsejti azt is, hogy van nagyobb hatalom, mint a halál.

Jézus feltámadása a hit tárgya. Az egyház kezdettől fogva annak tekintette, nem pedig egyszerű tapasztalati jelenségnek. Jézus egyik megjelenése alkalmával az apostoloknak „hitetlenségüket és keményszívűségüket” veti szemükre (Mt 16,14). Tamásnak azt mondja: „Hittél, mert láttál. Boldogok, akik nem látnak, mégis hisznek” (Jn 20,29). A hitvallásban is ezt tanúsítjuk: Hiszem, hogy harmadnapra a halálból feltámadt. De mi a hit? Milyen szellemi állásfoglalást értünk rajta? Már céloztam Bultmann fogalmazására, akinél a hit csak benső ösztönzés alapján létrejött gondolat tartalom és magatartás. Szerinte az apostolok is ilyen benső ösztönzés alapján kezdték hinni, hogy Jézus ügye nem vészett el, benne Isten kinyilvánította üdvösségünket. De ez a hit nem támaszkodott semmiféle külső jelre: sem üres sírra, sem megjelenésekre. Azaz Jézus feltámadása igazában nem esemény. Ha mi ma hitünk igazolásában visszamegyünk a kezdetig, ott csak egyetlen történeti tényt találunk: azt, hogy az apostolok hitték Jézus feltámadását. Bultmann szerint végeredményben mi is azért hiszünk, mert az apostolok hittek, s a maguk hitét képekkel fejezték ki, azaz mintegy dramatizálták, azért beszéltek üres sírról és megjelenésekről. Ezek azonban csak koruk mitikus vallásos nyelvének emlékei. Ha a valóságot akarjuk látni, a Szentírás előadásmódját mítosz-talanítani kell. Meg kell elégednünk azzal, hogy húsvéti „események” nincsenek. A valóság csak az a hitbeli tartalom, hogy Jézus halálában megkaptuk az üdvösséget.

Amikor mi a katolikus hit és teológia értelmezése szerint beszélünk Jézus feltámadásáról, minden ilyen ellenvetést figyelembe kell vennünk. Amennyiben a feltámadás természetfölötti jelenség, a felvilágosodás és a racionalizmus kora óta nem hiányoztak az ellenvetések és kifogások. Az egyházi hitvédelem évtizedeken át foglalkozott azoknak a véleményével, akik a feltámadást a mitológia világába utalták, vagy az apostolok tévedésére, illetve csalására hivatkoztak. Ma a józan szemlélő megállapíthatja, hogy a kereszténység hatalmas szellemi, történeti tényező lett, az emberek millióit befolyásolta világnézetileg és erkölcsileg. Ilyen szellemi mozgalom nem születhetett ostoba tévedésből vagy csalásból. Az apostolok abban a környezetben kezdték hirdetni Jézus feltámadását, amelyben élete és halála lejátszódott. Mégpedig nem évtizedek múlva, hanem napok múlva. Csak azért teheték, mert igazolta őket az őszövétségi jövendölés, az üres sír és főleg Jézus nyilvános működése. Az erőt és a lendületet pedig megkapták megjelenéséből.

Ma a négy evangélium és Pál levelei alapján tekintünk vissza Jézus feltámadására. Mi is valljuk, hogy ezekben az írásokban nem jegyzőkönyvet kapunk a húsvéti eseményekről, hanem az apostolok, illetve az apostoli egyház hitének megvallását. De milyen hit volt ez, és miért soroljuk Jézus feltámadását a hit világába? A hit nem vélemény és hiedelem, hanem megbízható személy tanúságának elfogadása. Hiszek annak, aki tud valamit és őszintén adja tovább. A válaszos hit Isten tanúskodásán alapszik, az ő tanúskodását pedig csak természetfölötti jelekből következtethetjük ki. Jézus halála például önmagában nem volt a hit tárgya. Arról tapasztalatilag is meg lehetett győződni. De az a tétel, hogy Jézus halála engesztelő áldozat volt a világ bűneiért, az már a hit tárgya. Ezt már csak isteni tanúskodás alapján fogadom el. A hitben tehát mindig van valami láthatatlan, természetfölötti. A feltámadás esetében ez a láthatatlan, ez a természetfölötti maga a feltámadt Krisztus, aki már nem tartozik tapasztalati világunkhoz. De ennek a hitnek vannak bizonyítható előzményei: a keresztihalál, az eltemetés és az üres sír. Ezek ugyan önmagukban még nem adhattak hitet, de benne voltak abban az üdvtörténeti összefüggésben, hogy Jézus földi működésével igazolta isteni küldetését, s az őszövétségi jövendölés beszélt arról, hogy a Messiás szenvedése ellenére életre és örök uralomra hivatott. Azonkívül a feltámadást igazolta a megjelenések sorozata. A tanúk itt azok az apostolok, akiket Jézus már előzetesen kiválasztott és igazolt. A megjelenések bizonyítják, hogy Jézus él, ugyanaz a személy, mint előbb, de megjelenései és eltűnései azt is bizonyítják, hogy már más létrébe van és nem kötik ennek a világnak a törvényei. Az apostolok félnek, hogy szellemet látnak, s csak a megjelenés valósága alapján fogadják el, hogy Mesterük megfoghatatlan, magasabbrendű világban él. A megjelenések olyan jelek, amelyeket értelmezniük kell, s az értelmezés eredménye csak az lehetett, hogy Jézus valóban feltámadt, az Atyánál van, elérkezett a túlvilágra, az örök célba. A hit tárgya éppen ez a természetfölötti állapot és létmód.

Az apostolok arról tanúskodnak, hogy valóban találkoztak Jézussal, megtapasztalták személyes, testi jelenlétét. „Ez a tapasztalás túlmegy a mindennapi tapasztalás horizontján, bár egészen reális. De hogy beszélhessenek róla, rászorulnak környezetük hagyományos vallási nyelvére. S ez a körülállókra úgy is hatott, mintha hitbeli élményüket egészen földi keretekbe sorolták volna bele” (J. Kremer: Die Osterevangelien, Stuttgart. 1977. 155).

Itt szokták felvetni azt a kérdést is, hogy Jézus feltámadása *történeti esemény-e* vagy nem. Egyszerű *igen*-nel vagy *nem*-mel nem válaszolhatunk. Történeti eseménynek olyan jelenséget mondunk, amely egész lefolyásában tapasztalati világunkban marad, s amelyet minden fázisában ellenőrizni lehet. Amint láttuk, Jézusnál a halál, a temetés és az üres sír ilyen tapasztalati adottság, de maga a feltámadás, a halálból az örök életbe való átmenet, s az ő megdicsőült alakja már nem a mi világunk jelensége. De a körülmények alapján ezt a természetfölötti eseményt is tudjuk rögzíteni: ott történt, ahol eltemették, mégpedig halála és megjelenései közötti időben, legalábbis a mi világunkból nézve. Azután feltámadásának megvolt a közvetlen történeti hatása is: az apostolok hite, lelki átalakulása és az egyház megalakulása. Mindent egybevetve tehát azt mondhatjuk, hogy Jézus feltámadása sajátos történeti esemény, amit vizsgálhat a történetíró is, de amelynek egész tartalmát csak a hívő fogja fel. Az apostolok ilyen értelemben tanúskodhatnak róla hitükkel. Azt a hitet adták tovább, amely igazolható előzményekre támaszkodott.

Az írott forrásoknak, az evangéliumoknak és Pál leveleinek a vizsgálatánál ezeket a szempontokat figyelembe kell venni. De arra is ki kell térni, hogy *milyen források* ezek. A négy evangélista történetyszerűen számol be a húsvéti eseményekről, de egyik sem akar teljes képét adni. Csak azokat a mozzanatokot ragadják ki, amelyek — könyvük céljának megfelelően — teljessé teszik a Krisztusra mint az Isten Fiára vonatkozó hitet, s amelyek arra mutatnak, hogy feltámadásában az ember üdvössége valósult meg. Érdemes kitérni arra is, hogy a történelemnek nincs senki más olyan alakja, akiről az utókor ilyen konkrétan hirdetné feltámadását és személyes hatékonyságát. Jézus az evangéliumokban nem valamikor visszatérő Csaba királyfiként áll előttünk, hanem olyan történeti személyként, akiről halála után harmadnapra állítják, hogy Isten mindenhatóságából él, s hogy életművének különleges küldetése van a világban. Az apostolok olyan dolgokat „láttak és hallottak, amelyekről nem hallgathattak” (ApCsel 4,20).

Egyszerű elolvasás meggyőz bennünket, hogy az írott emlékek nem a feltámadás eseményéről felvett jegyzőkönyvek, s nem is olyan okmányok, amelyeket valamilyen vizsgáló vagy ellenőrző bizottság állított ki az utókor számára. Az egész Újszövetség, és benne ezek a részek is, a hívő egyházban keletkeztek. Az egyház nem előre megszerkesztett könyvből vagy elméletből alakult, hanem az úgynevezett Jézus-eseményből. Előbb volt Jézus működése, tanítása, kereszthalála és feltámadása. Előbb voltak az apostolok, Jézus életének, halálának és feltámadásának a tanúi. Ők hirdették Mesterük tanítását és bizonyították messiási küldetését. Az apostolok Jézus csodái és feltámadása alapján hitték, hogy Jézus a megígért Messiás, az Isten Fia, s ezt a hitbeli meggyőződést adták tovább. Így keletkezett az egyház. Az egyház azoknak a közössége, akik ezt a hitet elfogadták, mert belátták, hogy az apostolok az igazságot hirdették. Az Újszövetség könyvei, az evangéliumok és az apostolok levelei ebben a hívő egyházban keletkeztek, mégpedig azzal a szándékkal, hogy rögzítsék ezt a meglevő, élő hitet. Aki tehát az evangéliumban vagy Pál leveleiben a húsvéti eseményről szóló híradást olvassa, annak tudnia kell, hogy az apostoli egyház hite és tanúskodása fekszik előtte. Vagyis az a meggyőződés, hogy a názáreti Jézus halálában és feltámadásában megvalósult az ember üdvössége.

Az írást tehát megelőzte a szóbeli tanítás. A természetfölötti dolgok és események hirdetéséhez azonban meg kellett találni a megfelelő kifejezéseket, és meg kellett látni, hogy milyen értelemben teljesedtek az ószövetségi jövendölések. Ez az utóbbi nem is volt olyan könnyű dolog, ha arra gondolunk, hogy a zsidó hagyomány a Messiás országát és uralmát földi értelemben vette. Mind az evangéliumokból, mind Pál leveleiből világos, hogy a keresztények a jövendölések teljesedésének nagy jelentőséget tulajdonítottak, illetve azzal is igazolták Jézus feltámadását. Az egyház tudatában volt annak, hogy helyesen értelmezi az Ószövetséget, s ezt az értelmezést Jézusra vezette vissza, aki már nyilvános működése idején eléggé megmutatta, hogy a betűvel és a nemzeti kizárólagossággal szemben a szellemet és az egyetemességet képviseli. Feltámadása után pedig „megnyitotta értelmüket, hogy megértsék az írásokat” (Lk 24,43).

Végül tudnunk kell, hogy az apostoli egyház átélte saját prófétai küldetését, s így beszélt a feltámadt Krisztusról. Ő már előre megígérte apostolainak, hogy „leszáll rájuk a Szentlélek, és erő tölti el őket”, hogy tanúi legyenek Jeruzsálem-től kezdve a föld határáig (ApCsel 1,8). A régi prófétákat is Isten Lelke vezette, akár szóban, akár írásban közvetítették Isten üzenetét (1Pt 1,21). Az apostolok valóban csak a Szentlélek eljövetele után kezdték meg tanúságtételüket. Annak is tudatában voltak, hogy hallgatóikban a hit elfogadása szintén a Szentlélek kegyelmi ajándéka: „Senki sem vallhatja, hogy Jézus az Úr, csak a Szentlélek által” (1Kor 12,3). Jézus azért az Úr, mert a feltámadásban megdicsőült, és kinyilatkoztatta örök fiúságát. Az üdvrendnek ez a törvénye azóta is változatlanul érvényes. Ezért a Szentírásnak Jézus feltámadásáról szóló híradása olyan misztérium, amit sem nyelvi, sem történeti elemzés nem meríthet ki, hanem csak a hit, amelyben a tudomány módszerein túl a Szentlélek kegyelmi megvilágosítása és az élet végső értelmét kereső akarat is munkálkodik.

HAJDÚDOROGON SZÜLETTEM 1925. MÁRCIUS 15-ÉN, mely nap állítólag vasárnapra esett; és anyám szerint a véletlenül arra tévedt cigányasszony ezt előre megjósolta — mondván: „jeles napon” jön a világra „jeles embernek”. Mielőtt ezt tudtam volna, már rá kellett jönnöm, hogy mintha körözés alatt állnék, valami általam ismeretlen és láthatatlan jelről unos-untalan felismernek, vagy pusztán megjelenéssel a legkülönbözőbb kombinációkat támasztom, s alteregóim szerte bolyonganak a világban.

A fenti — misztikusnak tetsző — momentumok felemlegetése ellenére a művészetekben, kiváltképp a literatúrában a tradíciók híve vagyok.

A Vigiliában első ízben 1949-ben jelentek meg írásaim, s most, sok évig tartó pauza és bolyongások után szerencsétlen a sors újbóli jelentkezéssel.

Doby János

DOBY JÁNOS VERSEI

Szikrányi öröklét

Falusi mester munkája a kép.

Hogy remekmű? túlzás; de a lényeg:

általa anyám, beköltöztél hozzám;

akaratlanul is találkoztunk

ezentúl...

anélkül, hogy kerülgetnélek;

Mellettem leszel és látod dolgaim;

azzal segítsz, hogy mindent helyben hagysz.

Köszönet hát, hogy küldted ezt a képet.

Meglásd, naponta hányszor összeréved

szemünk — és látjuk ugyan őt,

aki távozott s már vissza sose tér,

de tudjuk — odaát

vár téged, engem, Dénest, s a lányokat,

míg nem ismét együtt lesz a család

— no, nem a mai, az unokákkal népes;

kivesző fák helyére a megeredt

oltások és ágak: vők és menyek.

Ők csak maradjanak, amíg lehet;

virágozzanak és teremjenek.

Hiszen még mi is maradni szeretnénk,

amíg csak lehet, amíg adatik,

— injekciók és gyógyszerfiolák

kubusaiba rezervált időkig... —

remélhetőleg az új tavaszig.

Addig is töltsük együtt minden esténk.